

Hembygdsträff Bunnströms badplats

**Torsdagen
den 25 maj
kl. 14.00**

Sjösänkningen 1846 av sjöarna Ören, Bunn och Kvarnsjöarna

Varför sjösänkning?

Under 1800-talet var Sverige ett av Europas fattigaste länder. Sverige kunde inte mätta sin befolkning. Ca 1/3-del av landets 3 miljoner inneväpnare emigrerade till Amerika. För att utöka jordbruksarealerna torrlade man under 1800-talet våtmarker och sänkte sjöar i hela landet. De mest kända och största sjösänkningarna var Hornborgasjön 1802 (första gången)-1905, Tåkern 1842 och Hjälmaren/Kvisnaren på 1880-talet. Staten uppträdde till torrläggning. Resultatet av knappt 100 års arbete blev enormt. I Jönköpings län är Lex, nära 75% av av de ursprungliga våtmarkerna borta.

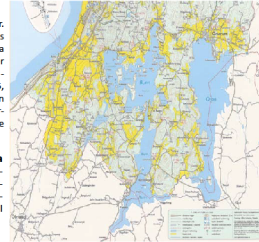
Sjösystemet Ören-Bunn-Övre-Nedre Kvarnsjöarna
Från sjösystemet fanns ursprungligen endast ett naturligt utlopp - det vid Nedre Kvarnsjön ut i Röttle å och längre ned vidare ut i Vättern. Sedan 1922 leds 95% av vattnet genom Kanalen vid Bunnström och därefter genom bl.a bergtunnlar till Jönköpings Energis kraftverk vid Vättern.

Ör och Bunnns bolag

Anledningen till sjösänkningen var att man ville utvidga jordbruksarealer och betesmarker. Alla strandägare bildade ett aktiebolag för att genomföra projektet. Initiativtagare var Greve Jacob E. Hamilton på lyckas, en av landets då största jordägare. Han ville sänka med hela 3 m. Men av kostnads skull blev det endast ca 2 m. Sjösänkningen genomfördes efter omfattande och kvalificerade beräkningar. Kostnaden beräknades till ca 50 miljoner SEK i dagens penningvärde. Ca 28 milj. lånades upp i Smålands Privatbank. Staten bidrog med 18 milj, som lån och 9 milj, som anslag, vilket senare efterskänktes. Strandägarna fick senare betala igen lånen efter hur mycket mark man hade vunnit. Ett av villkoren för Statens lån och anslag var att bolaget som arbetskraft skulle anlita "förosvärlöse och fattige". Med försvarslöse menade man ofta straffade personer. Det var på så sätt en form av beredskapsarbete.

Hur blev resultatet?

Man vann inte så mycket användbar mark, som man hade hoppats. Skälen var flera. Till skillnad från de stora slättssjöarna Hornborgasjön, Tåkern och Hjälmaren hade våra sjöar ofta branta stränder. De marker, som utvanns ifrån sjöbotten, var oftast näringsfattiga och ej lämpliga för jordbruksändamål - men däremot nyttiga som betesmarker. Idag har många av de torrlagda arealerna ett stort värde som fritidsområden och sommarhustomter. Ett flertal öar och halvöar steg ur vattnet och är idag bebyggda med värdefulla och attraktiva sommarhus. Totalt frigjordes ca 1000 tunmland (= 905 fotbollsplaner á 6000 m²)

Vattenlinje före sjösänkningen 1846

Short information in English

The lowering of the water level of the lakes in 1846

In the 19th century Sweden was one of the poorest countries in Europe and could not provide for its population. 1/3 of 3 million inhabitants emigrated to America. In order to gain land for agriculture the government encouraged people to drain wet land and to lower the water level of lakes all over Sweden. The water system consisting of the 4 lakes Ören, Bunn, Övre Kvarnsjön and Nedre Kvarnsjön was lowered by app. 2 meters in 1846.

Du kan läsa mer om sjösänkningen i Grenna hembygdsförenings årsbok "Ett solvarv i Gränna år 2015" samt 2017 års solvarv "Arbetsordning vid sjösänkningen". Artiklar skrivna av Lars Jonason och med foto av Karl-Axel Skoglund.

Skylten bekostad av Sören Inaksson och Åke Fredriksson Munnesghov

Grenna Hembygdsförening
Gränna

**Grenna Hembygdsförening inbjuder
till invigning av informationstavla om
sjösänkningen
Bunn-Ören - Kvarnsjöarna 1846.
Hembygdsföreningen kommer att
bjuda på enkelt mingel.**

Välkomna !